

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Contra totes les convencions possibles

PERFIL

DESPRÉS DE 'FRANKISSSTEIN' I 'LA PASSIÓ', EDICIONS DEL PERISCOPI PUBLICA LES MEMÒRIES DE JEANETTE WINTERSON, ON EXPLORA LA VIDA AL NORD-EST D'ANGLATERRA AMB SINCERITAT I SENTIT DE L'HUMOR

MARINA ESPASA

Fa uns deu anys, Jeanette Winterson (Manchester, 1959) va travessar una crisi personal agudíssima. Per mirar de trobar respostes al desassossec que l'assaltava, va començar a furgar en uns orígens incerts: era una nena adoptada que havia passat una infantesa complicada en una casa de devots pentecostals que creien que l'Apocalipsi era el millor dels finals possibles. N'havia fugit als setze anys després de descobrir la seva homosexualitat, una faceta que no podia ser ben rebuda de cap manera per la senyora Winterson adoptiva, que la considerava una pràctica del dimoni. Però fugir no és una solució per sempre i Winterson demostra, amb aquest llibre escrit amb la urgència de les veritats que cremen dins les

persones, que allò que deia l'oracle de Delfos continua sent un dels millors consells per mirar de viure en pau: "Coneix-te a tu mateix".

"A tu mateixa!", corregiria Winterson, que té aquell to tan seu, entre irriat i terriblement divertit, al llarg de tot el llibre, que està escrit en primera persona i és desordenat i anàrquic com ella. No és una escriptora previsible ni regular, i ella ho sap i ho reconeix en aquesta autobiografia, que està escrita sense respectar cap ni una de les normes de les biografies, i que té una segona part que és com una novel·la, quan tot s'accelera i l'acció es converteix en una fletxa cap a l'interior d'ella mateixa. És un llibre que fa les preguntes adequades perquè qualsevol lector se les hagi de fer, també. Qui és la teva mare? I per què l'estimes o per què l'odies? És la que et va abandonar a les tres setmanes però no volia, o la que no va saber donar-te amor però et va tenir a casa fins als setze? És just fer pagar a tothom a qui intentes estimar la falta d'estima que vas tenir de petita? Segur que saps qui ets?

Perseguir la felicitat permanent

La vida en un poblet del nord-est d'Anglaterra als anys cinquanta era molt dura: Winterson sembla Dickens quan parla de segons quins detalls quotidians (vàters o comunes exteriors a tres graus sota zero a l'hivern, nens esperant a la sortida d'una fàbrica de menjar per a gossos perquè els regalin les galetes sobrees...), però l'autora anglesa té una arma se-

PER QUÈ SER FELIÇ QUAN PODRIES SER NORMAL?

JEANETTE WINTERSON
PERISCOPI
TRAD. DOLORS UDINA
258 PÀG. / 17 €

WINTERSON ADAPTA LA TRANSCENDÈNCIA RELIGIOSA QUE LI VOLIEN INCULCAR A CASA A UNA REIVINDICACIÓ SAGRADA PEL CONEIXEMENT

creta per compensar-ho, que és l'humor. El personatge de la mare adoptiva no seria tan memorable com és sense la ironia i el sarcasme amb els quals la pinta una filla que no és capaç d'odiar-la del tot encara que sigui la persona que, quan va saber que la seva filla es declarava homosexual i feliç de ser-ho, li va etzibar la pregunta que dona títol al llibre: "Per què ser feliç quan podries ser normal?" Una pregunta que, en lloc d'enfonsar la filla, la va catapultar cap a la recerca d'una felicitat permanent, com si contradir la mare fos una de les fonts secretes d'aquesta felicitat.

L'altra, per a Winterson, és l'amor. L'amor per la vida, per les persones i pels llibres, que són unes autèntiques taules de salvament per a una nena sensible en un poble de mala mort. L'aventura lectora de la petita Jeanette a la biblioteca municipal, on llegeix tots els clàssics anglesos de la A a la Z en aquest ordre, és el millor programa de promoció lectora que podria copiar qualsevol polític que hi tingues un interès genuí. Al cap i a la fi, Winterson no deixa d'adaptar la transcendència religiosa que li volien inculcar a casa a una reivindicació sagrada pel coneixement com a font de riquesa i d'equitat social en un país devastat per les polítiques liberals del thatcherisme. I molta atenció a la confessió d'un fet imperdonable que va cometre una jove Winterson: sí, va votar la Dama de Ferro. Si voleu saber per què, haureu de llegir el llibre. I si voleu plorar i ser feliços a la vegada, també. ♦♦

PERE TORDERA

La història i nosaltres

PERE ANTONI PONS

Claudia Hampton, de 76 anys, una escriptora d'èxit –brillant com a divulgadora històrica segons els seus fidels lectors, i una pseudohistoriadora superficial i fraudulenta segons els seus detractors de l'acadèmia–, està ingressada a l'hospital, malalta de càncer. Tothom sap, també ella mateixa, que ja no en sortirà. Com que ha estat una dona independent i enèrgica tota la vida, no es resigna a una agonia ociosa i es proposa escriure una última obra, una història del món que també incorporará la seva història personal. Relatarà "el bocí de segle XX al qual he estat encadenada, per força o de grat [...]. Meditaré sobre mi dins el meu context: tot i res". Aquest és el punt de partida de *Moon Tiger*, la novel·la amb què Penelope Lively (el Caire, Egipte, 1933) va guanyar el premi Booker del 1987. L'Altra Editorial

l'ha publicada ara en català, en una traducció de Josefina Caball que s'intueix, com sempre, admirable.

El que llegeix el lector, en tot cas, no és l'obra prepostuma de Hampton, que en realitat ja no té forces per escriure res, sinó els vaivens de la seva memòria, sovint interferits per les atencions i els comentaris dels metges i les infermeres que l'atenen, i complementats o contradits per les aparicions d'aquells pròxims –la filla, un amant durador, la cunyada, un noi hongarès que va salvar de la invasió soviètica del 1956– que la visiten.

Mai no hi ha una única veritat

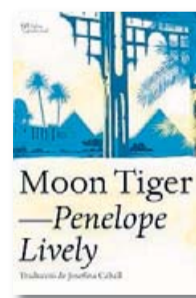
La manera tan gràcil i intel·ligent com *Lively* fa servir el punt de vista, ara desenvolupant la narració des de l'interior de la protagonista, ara donant veu als secundaris, ara abordant una escena o un record

des de perspectives contraposades, no només dona al llibre una vitalitat i riquesa enormes, sinó que a més subratlla algunes de les qüestions clau i alguns dels nuclis de sentit que l'estructuren.

L'ALTRA

Per exemple, la idea que, si bé hi pot haver un relat oficial, mai hi ha una única veritat. I, per exemple, també el fet que mai ningú es pot atribuir en exclusiva el dret de contar la història perquè mai ningú ho sabrà tot de tothom. ¿Com pot algú arrogar-se l'hegemonia historiogràfica si ni tan sols coneixem bé aquells amb qui compartim la vida, si la història és una amalgama carnissera de persones insubstituïbles, si la identitat personal és una successió de jos que anem abandonant, si la subjectivitat de cada època condiona del tot aquells que la viuen, fins al punt que en determina la manera com

MOON TIGER
PENELOPE LIVELY
L'ALTRA
TRADUCCIÓ DE JOSEFINA CABALL
248 PÀG. / 19,90 €

excaven en el passat, hi donen forma i l'interpreten?

No voldria donar la impressió equivocada. És cert que *Moon Tiger* és una novel·la molt intel·ligent i que té un caient historicista substancial i molt viu: la protagonista ha escrit sobre Napoleó, Tito i Hernán Cortés, i va ser corresponsal de premsa a Egipte durant la Segona Guerra Mundial, i quan visita la Plimoth Plantation, una recreació del primer poblat de colons puritans als EUA, no es pot estar de reflexionar sobre la fatalitat inevitable del que ha succeït i sobre les possibilitats d'una història alternativa. Ara bé: *Moon Tiger* és una novel·la plena de sensualitat, de passió, de dilemes morals fonsos i de psicologies complicades. Escrita en un estil precís i vivísim, la seva gran virtut és el que dramatitza una veritat tan elemental com lúcida. Aquesta: que els homes i les dones formem part de la història en la mateixa exacta mesura que la història forma part de nosaltres. ♦♦